

11. maj 2010

Til Folketingets Socialudvalg angående L 177 om servicelov og retssikkerhedslov

Bemærkninger til lovforslag L 177 om ændringer i den sociale servicelov, retssikkerhedsloven mv.

Ældre Sagen henviser til sit høringssvar af 24.2 2010 til Indenrigs- og socialministeriet, hvor vi kommenterede en række punkter i Udkastet til lovforslag, men da der i det fremlagte lovforslag ikke er sket reelle ændringer i forhold til Udkastet er vore bemærkninger fortsat gældende.

Ud fra den seneste tids debat bl.a. Folketingets høring d. 21.4 2010 om retssikkerhed vil Ældre Sagen overfor Folketingets Socialudvalg særligt fremhæve følgende:

Vedr. serviceloven § 17 bruger- og pårørenderåd

Ældre Sagen finder, at det fortsat bør være obligatorisk for kommunerne at etablere sådanne råd, men i det tilfælde at det ikke er muligt at skaffe opstillede kandidater, så skal tilbuddet om oprettelse gentages 1 gang årligt til et obligatorisk beboer- og pårørendemøde, hvortil også ældrerrådet og bygningens ejer, typisk en almen boligorganisation, indbydes. Dette vil sikre, at et konkret ønske om indflydelse ikke kan afvises af kommunalbestyrelsen med henvisning til, at man har fravalgt at have et sådant råd på det pågældende bo-tilbud til ældre. Retssikkerheden, for at disse svage beboergrupper altid har et organiseret talerør overfor kommunen, kan derved styrkes.

Vedr. servicelovens nye § 79a om forebyggende hjemmebesøg

Desværre har Ældre Sagen måttet konstatere, at man gradvist har indskrænket målgruppen for de forebyggende besøg væsentligt, på trods af de gode erfaringer med forsøg i Rødovre. Muligheden for, at kommuner kunne undtage den store gruppe af modtagere, der både modtager personlig og praktisk hjælp, har således medført, at 70 % af kommunerne ikke længere tilbyder besøg til denne gruppe. Med det massive økonomiske og ressourcemæssige pres, som hjemmeplejen er udsat for i disse år, er der ikke tid og rum for personalet til at erstatte de forebyggende opsøgende besøgsfunktioner i dagligdagen. Lovforslaget lægger op til en yderligere reduktion i antallet af forebyggende besøg. To besøg om året er en fordel fordi ældres sundhed kan svækkes betydeligt indenfor et meget kort tidsrum, og jo tidligere der gribes ind også med støtte jo lettere og mere virkningsfuld bliver indsatsen.

I forhold til det oprindelige oplæg i afbureaukratiseringsreformen, hvor man helt havde opgivet at stille krav til kommunerne og lod det være frivilligt om de ville yde forebyggende besøg eller ej er det selvfølgelig godt, at borgeren i dette lovudkast stadig har ret til tilbud om mindst ét årligt forebyggende hjemmebesøg. Ældre Sagen støtter således dette lovudkasts formulering frem for en ordning med total frivillighed.

Formålet med forslaget er "kommunalbestyrelsernes mulighed for at målrette og tilrettelægge forebyggelsesindsatsen på ældreområdet lokalt bør styrkes yderligere, og at kommunernes ressourcer til forebyggende initiativer i højere grad bør sammentænkes og planlægges lokalt". Der er bare ikke efter lovforslagets ordlyd nogen sikkerhed for, at de 30 mio. kroner, som er den forventede besparelse, samt personaleressourcer rent faktisk vil blive brugt til andre forebyggende foranstaltninger for ældre. Vi frygter, at forringelsen af kommunens tilbud i kombination med den pressede økonomi vil betyde et væsentligt tilbageskridt for det

Ældre Sagen • Nørregade 49 • 1165 København K

Tlf.: 33 96 86 86 • Fax 33 96 86 87 • www.aeldresagen.dk

Gavebeløb til Ældre Sagen kan fratrækkes efter gældende skatteregler • Giro 450-5050

Protector: Hendes Majestæt Dronning Margrethe II

forebyggende sundhedsarbejde i kommunerne for ældre, hvilket i sidste ende kan betyde langt større udgifter til fx hjemmehjælp end de sparede 30 mio. kroner.

Ældre Sagen vil opfordre til at udnytte den foreslåede ministerbemyndigelse i § 79a stk. 4 til at fastslå at tilbuddet om forebyggende hjemmebesøg skal gives skriftligt til den enkelte, for at undgå den situation, som er set nogen steder, at kommunen blot skriver en notits i avisen eller nævner tilbuddet i en samtale om fx visitation til hjemmepleje, hvor den enkelte ældre meget nemt kan overse tilbuddet.

Vedr. serviceloven § 89 om afgørelser om praktisk hjælp og personlig pleje samt plejeplaner og skema

Ældre Sagen mener, at ændringerne indebærer afskaffelse af væsentlige retssikkerhedsgarantier. Hvis kommunen ikke skal begrunde sine afgørelser kan den ældre ikke klage, hvis blot afgørelsen går på, at der gives en eller anden form for ydelse, for det kan tolkes som en begunstigende afgørelse. Klage forudsætter, at der gives en begrundelse, som man kan argumentere imod. Hvis der ikke gives en begrundelse, kan det vanskeligt afsløres, om der er begået fejl, fx at der er lagt vægt på et bestemt forhold hos den ældre som ikke er korrekt eller, at der omvendt ikke er lagt vægt på et andet forhold, som ville have betydet, at den ældre ville have fået mere hjælp. De sociale nævns gennemgange af kommunernes sagsbehandling har gentagne gange vist, at kommunerne ofte træffer afgørelser på et mangelfuldt grundlag, og at de desuden har problemer med at træffe afgørelser ud fra en konkret individuel vurdering. Derfor vil Ældre Sagen stærkt fraråde at afskaffe reglerne om begrundelse.

Hvad angår de skemaer som foreslås afskaffet, har de betydet langt større gennemsigtighed og sammenlignelighed for hjemmehjælpsmodtagerne. Hvis de afskaffes vil det betyde dårligere muligheder for de ældre og deres pårørende for at gennemskue, hvilke ydelser de er tildelt, og dermed også kunne følge med i om hjælpen lever op til det tildelte, samt klage over forringelser eller ændringer. Ældre Sagen kan derfor ikke støtte forslaget.

I forhold til plejeplaner mener Ældre Sagen at kravet om plejeplaner skal fastholdes for den del som ikke er overlappende med de sygeplejefaglige optegnelser. Det er meget vigtigt med en gennemsigtighed og overblik over den faglige indsats, der gøres for de svageste ældre. I disse år, hvor der er stor risiko for at plejen varetages af mange forskellige ansigter bl.a. pga. flere private leverandører og problemer med arbejdskraft mangel og deraf afledte flere vikarer mv., er plejeplanerne med til at sikre sammenhæng og kvalitet i den faglige indsats. Plejeplanerne vil også skabe tryghed for de pårørende som efter fuldmagt fra den ældre kan få indsigt og støtte den ældre.

Vedr. serviceloven § 151 om tilsyn

Der sker i øjeblikket nedskæringer på ældreområdet og der er ikke tegn på at det stopper her. Derfor er der netop nu behov for et stærkt tilsyn, der kan holde øje med de svageste ældres forhold. Reglerne om tilsyn, dokumentation mv. på ældreområdet må ses i lyset af, at der tale om meget svage borgere, og at der tidligere har været erfaringer med mangler ved det kommunale tilsyn. Ældre Sagen støtter, at der opretholdes mindst et uanmeldt tilsyn på plejehjem mv.

Ideelt set mener Ældre Sagen, at det burde være en uafhængig instans, der førte tilsyn med kommunerne og ikke kommunerne selv. Tilsynet skal udføres af personer, der har en faglig baggrund for at vurdere indsatsen på plejehjem/plejeboliger og vurdere beboernes trivsel. Embedslægetilsynet kunne med fordel udbygges med faglig kompetence indenfor pleje- og omsorgsområdet. Ældre Sagen hilser det velkomment, at embedslæge tilsynet bevares. Det har været med til at sætte mange sager om f.eks. ukorrekt medicinering mv. på dagsordenen.

Tilsynet bør forud for tilsynsbesøget orientere sig hos bruger- og pårørenderådet, og der skal være mulighed for at beboere, pårørende og personale kan henvende sig til tilsynet. Det bør fastslås, at det kan være relevant at foretage tilsynsbesøg uden for dagtiden, lige som længerevarende observation på stedet kan være nødvendig for en korrekt vurdering.

Ældre Sagen vender sig stærkt mod ophævelsen af kravene om udarbejdelse og offentliggørelse af tilsynsrapporter. Tilsynsrapporterne har været med til at sikre muligheder for offentligheden og bruger- og ældrepræsentanter for indsigt i forholdene på plejehjem, som ellers ofte har været vanskeligt tilgængelige. Dette har givet mulighed for offentlig debat om forholdene på danske plejehjem. Især i en tid med nedskæringer er der brug for offentlighedens indsigt i, at forholdene for svage ældre ikke forværres. Denne mulighed vil svækkes med dette forslag.

Det er ligeledes ikke retssikkerhedsmæssigt betryggende, at bestemmelsen om, at den selvsamme kommunalbestyrelse, (som måske lige har gennemført en nedskæring), ikke må deltage i den faktiske udførelse af tilsynet, nu ophæves. Ældre Sagen mener både, at tilsynene skal ske uden politisk deltagelse, og at ledelsespersoner - bortset fra plejehjemslederen - ikke skal deltage i tilsynet.

Ældre Sagen vil desuden foretrække, at der stadig findes en tilsynsrapport, som er offentlig tilgængelig også når det gælder friplejeboliger jf. ovennævnte argumenter.

Vedr. retssikkerhedsloven § 30, stk. 3, ældreråd

Ældre Sagen tilslutter sig, at ældrerådene bevares som obligatoriske som led i det nærdemokratiske system, men vi finder det uheldigt, at det fremover skal aftales mellem kommunalbestyrelsen og ældrerådet hvilke emner, som ældrerådet skal høres om. Det kan blive vanskeligt at beskrive de mangfoldige emner indenfor det sociale område foruden planlægning omkring trafik, kultur, teknik og boliger mv, også selv om en aftale kun skal gælde for en kommunal valgperiode. Ældre Sagen foreslår, at ældrerådene som hidtil skal høres om alle forslag, der vedrører de ældre. Hvert enkelt ældreråd kan så selv vurdere, hvilke emner de finder aktuelle og overkommelige at udtale sig om. Lovforslagets ændring risikerer at afskære ældrerådernes demokratiske indflydelse på områder, som konkret kan være af stor betydning. Hellere høre en gang for meget end en gang for lidt.

Vedr. retssikkerhedsloven §§ 34 – 36 klageråd

Ældre Sagen beklager, hvis klagerådene nedlægges, bl.a. da de har opfanget mange lokale misforståelser, før de er omsat til formelle klagesager. Men hvis klagerådene nedlægges, og borgerens klage – efter kommunens genvurdering af sagen – sendes direkte til Det sociale Nævn i Statsforvaltningen, viser de nuværende ekspeditionstider for Nævnenes sagsbehandling desværre flere måneder, hvilket er en svækkelse af borgerens retssikkerhed.

Ældre Sagen anbefaler derfor meget stærkt, at borgerens klage til Det sociale Nævn gives opsættende virkning, indtil Nævnets afgørelse foreligger. Eksempelvis vil borgerens hidtidige hjælp fra kommunen derfor ikke blive reduceret her og nu, men først efter kommunens revurdering af sagen og Nævnets afgørelse i sagen. En anden mulighed er, at lovfæste, at Det sociale Nævn skal træffe sin afgørelse inden en bestemt kort frist fx 1 eller 2 uger. I nuværende servicelov § 130 er i tvangssager fastsat en uge for Det sociale Nævns behandling af en klage.

Vedr. vejledning til ældrerådene

Den nugældende Vejledning nr. 2 af 2006 fra Socialministeriet til serviceloven, hvor også regler om ældreråd, klageråd, bruger- og pårørenderåd og handicapråd findes, er allerede nu, før vedtagelsen af L 177, forældet på en række punkter. Ældre Sagen foreslår derfor, at Folketinget pålægger Socialministeren snarest efter lovens vedtagelse at udarbejde en a jour ført Vejledning for de folkevalgte råd. Ældre Sagen er med sin erfaring gerne til rådighed.

Med venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør